

ÍNDEX

Pàgina

Fitxa bibliogràfica.....	1
El tema.....	1
L'argument i la trama.....	1-2
L'estructura.....	2-3-4
El narrador i el punt de vista.....	4
Els personatges.....	4-5-6
El temps.....	6
L'espai.....	6
Técnica i estil.....	6-7
Opinió personal.....	7-8
Petit apunt sobre l'autor: Jesús Moncada.....	8-9

FITXA BIBLIOGRÀFICA

Títol: CAMÍ DE SIRGA

Autor: Jesús Moncada

Editorial: La Magrana

Col·lecció: Llibres de Butxaca

1-EL TEMA

El tema de Camí de sirga es el sentiment nostàlgic d'una comunitat obligada a acomiadar-se del poble que els ha vist créixer.

2- TRAMA I ARGUMENT

En primer lloc he de dir que l'argument i la trama no coincideixen, ja que l'ordre en què l'autor ens explica els fets i l'ordre cronològic son diferents.

La trama comença l'Abril de 1970 amb la demolició de la primera casa, però a partir d'aquí, el narrador va fent constants retrocessos al passat (flash-back), per explicar-nos històries relacionades amb la vida dels vilatans de Mequinensa.

Pel contrari, l'argument es la successió cronològica dels fets que se'ns expliquen, o sia, que cal remuntar-nos fins a 1914, que es el fet més antic tractat a la novel·la, fins l'any 1971, que es quan s'enderroca el poble per a construir definitivament el pantà.

L'argument es el següent.

La historia comença l'any 1914, l'Aleix de Segarra està retratant el sr. Jaume de Torres, llavors apareix en Ramon Graells a la sala anunciant el naufragi del llaüt El Ràpid, en el qual ha mort en Josep Ibars, pare d'en Robert, que queda a càrrec de l'Arquimides de Quintana. Un temps després d'aquest fet, es repren el retrat d'en Jaume de Torres, quan de repent un tret travessa la finestra foradant el quadre que pintaba l'Aleix, afortunadament no hi va haber cap mort.

Amb l'Atemptat de Sarajevo (28 de juny de 1914), que suposà l'inici de la Primera Guerra Mundial, comença una etapa de prosperitat economica per a la vila, ja que la demanda de carbó i lignit es veu notablement incrementada, de la mateixa manera que la necessitat de llaüts, fet que suposa un interesant benefici per a Mequinensa. Però amb l'acabament de l'enfrontament entre françesos i germans, comença un periode de crisi a la vila, degut a l'emigració dels forsters, i una disminució del consum de carbó molt gran.

L'any 1923, el general Miguel Primo de Rivera, dona un cop d'estat contra el govern de Madrid, instaurant un govern dictatorial mitjançant el qual es decideix la construcció d'un pont sobre l'Ebre que serviria anys més tard (concretament al 1938) per a l'exiliació d'una multitud de persones que fugiràn de l'invasió de les tropes franquistes.

L'any 1925 es produeix al poble la gran manifestació dels minaires, que culminarà amb l'assassinat de l'Arnau Terrer.

El 14 d'abril de 1931, mor l'Arquimides de Quintana, el mateix día en que es proclama la primera República.

Entre 1936 i 1939 es desenvolupa la Guerra Civil, que va seguida de l'etapa del Franquisme, que durará fins a 1972, any en que mor el dictador.

L'enderrocament del poble s'anuncia l'any 1957, i l'enderrocament del poble ça als anys 1970-71. La gent es trasllada cap a la nova vila.

La Carlota de Torres mor enmig d'una vila deserta, on tans sols els pocs animals restants a l'Antiga Mequinensa presencien el seu sepeli.

Finalment, les aigües del Segre i l'Ebre cobreixen les runes del poble, que romandrà a les profunditats del pantà de Riba-roja per sempre més.

3-ESTRUCTURA

L'estructura externa d'aquest llibre se'ns presenta en quatre parts més un epíleg. A la seva vegada, cada part està dividida en una sèrie de capítols.

L'estructura interna del llibre respon al clàssic esquema de plantejament, nus i desenllaç.

• Plantejament:

Entenem per plantejament la presentació dels personatges, del temps i de l'espai d'una novel·la.

Hi ha diversos tipus de plantejament, en aquest cas es tracta d'un plantejament regressiu, perquè se'ns situa al

final de la història i el que es fa no es altra cosa que recordar-la

El plantejament de Camí de sirga se'ns fa escassament al principi de l'obra, informant-nos de la imminent destrucció del poble, a partir de la qual el narrador ens explica les diverses històries recordades pels mequinensans.

Es un llibre en el qual, ja des de les primeres pàgines es veu la imminent mort del poble, comença amb el principi del final. Amb la suposada aturada del rellotge del campanar, segons un cronista que el narrador posa en dubte, es comença a notar que alguna cosa no marxa com sempre, ha de succeir alguna cosa. Des de el principi sabem que el poble ha de desaparèixer, amb la qual cosa ja no se'ns planteja el seu futur, tan sols el seu passat.

- **Nus:**

El nus es la part on es desenvolupen les possibilitats del plantejament. En aquest cas, podríem considerar que el nus comença un cop presentats alguns dels personatges que protagonitzaran la història.

Durant tot el nus es fa un repàs de diversos temes de la història que tenen un paper decisiu o si més no destacat en el futur de Mequinensa, com ara la proclamació de la primera República, la guerra civil, o la instauració del règim franquista que finalment decideix el final del poble, ja que com a conseqüència d'una reforma de rius, es decideix demolir-lo per a construir un pantà.

Cal remarcar, que Camí de sirga no té clímax, ja que la història que se'ns explica es un recull de vivències dels vilatans, en tot cas podríem parlar d'un clímax de cadascuna de les històries que s'expliquen., però globalment no podem parlar d'un moment de màxima tensió narrativa.

- **Desenllaç:**

Segons la definició clàssica, el desenllaç es quan la novel·la s'acaba i amb ella els elements que la componen des del plantejament i que s'han desenvolupat en el nus.

Atenent a la definició anterior, podem afirmar que el desenllaç d'aquest llibre correspon amb l'enderrocament total de Mequinensa y la mort de la Carlota de Torres.

Es tracta d'un desenllaç premonitori, ja que tan sols començar la lectura l'autor ens relata el destí del poble. Tot i que posteriorment, trobem un desenllaç molt més detallat de la novel·la a l'epíleg, ja des de el principi sabem com acabarà la narració, per tant el desenllaç ha de ser premonitori.

Tot i que podríem afegir nous episodis a continuació sense forçar gens la història, jo diria que Camí de sirga es una novel·la tancada. Es podria continuar el llibre parlant de la nova Mequinensa, al cap i a la fi, els habitants son els mateixos, però jo crec que el que pretenia Jesús Moncada al escriure el llibre, era retratar com era l'antiga Mequinensa, reconstruir d'alguna manera aquella vila minera propera a l'Ebre que roman sota les aigües del pantà, per tant crec que s'ha de donar per tancada la narració.

L'estructura narrativa del llibre es d'evocacions retrospectives. La narració comença l'abril de 1970, un cop situats en aquesta època, es fan freqüents retorns al passat, apareixen fets que interrompen la narració per explicar uns altres anteriors a l'any 1970

La narració d'aquest llibre es circular, comença i acaba en el mateix punt, i a més a mes, parlant de defuncions, al principi la d'en Pasqual de Serafí, i al final la de la Carlota de Torres.

4-EL NARRADOR I EL PUNT DE VISTA

El narrador de Camí de sirga, manté un punt de vista extern al relat. Es un narrador omniscient absolut, ja des de el principi de la novel·la ens demostra que coneix la història al detall, afirmant que la crònica escrita per una persona desconeguda, està equivocada.

Ho coneix tot dels personatges, els seus pensaments, els seus desitjos, les seves idees, el que fan, el que diuen, ... La historia està escrita a partir de tot el que el narrador sap dels personatges.

El narrador fa molt d'ús de la tècnica del *flash-back* (evocacions momentànies al passat per reinserir-se casi immediatament en el present)

5- ELS PERSONATGES

Son personatges de la realitat externa, ja que reproduïxen éssers reals, que no han d'existir necessàriament en la realitat, però que sí es poden donar casos semblants.

Aquests personatges estan caracteritzats de forma indirecta, ja que el narrador no ens dóna gaire informació sobre ells, la majoria de cops hem de deduir-la nosaltres a partir de fets o accions que realitzen els personatges.

La tipologia dels personatges és la de personatge típic, per fer aquesta afirmació, em baso en el fet que la majoria dels personatges que ens presenta en Jesús Moncada son representatius d'una col·lectivitat determinada, com per exemple la Carlota de Torres o en Nelson, que passarem a analitzar a continuació.

*Classificació dels personatges segons les seves funcions:

El veritable protagonista es el poble. Pel que fa als personatges, només uns pocs tenen un cert protagonisme, la majoria son secundaris.

Entre els personatges més importants (els que hi son presents a més pàgines i dels quals sabem més informació), trobem la Carlota de Torres i el Robert Ibars, també anomenat Nelson.

La Carlota forma part de la classe alta del poble, aquella burgesia que no tenia gaires preocupacions per la seva supervivència, ja que les rendes familiars ja li tenien assegurat el seu futur. Es una dona que s'ha criat pràcticament aïllada del poble, no es fins ben crescuda quan descobreix la verdadera realitat que l'envolta. Es un personatge insípid, no es fins al final de la novel·la que aquest personatge desperta un vertader interès en el lector

En Robert Ibars, més conegut com a Nelson, es un home que des de sempre ha estat íntimament lligat a la vida fluvial de la vila, fet que explica el seu gran coneixement del riu i dels llaüts.

El seu pare, Josep Ibars, ja era llaüter, precisament morí en un naufragi, deixant orfe en Robert de molt petit. Es llavors quan va ser adoptat per l'Arquimides (que posteriorment morirà també).

Entre els secundaris principals trobem a:

- Sr. Jaume de Torres, pare de la Carlota. Es un personatge autoritari que gaudeix de cert renom al poble. Es dedica a l'explotació minera, la qual cosa li reporta alts beneficis que li permeten mantenir el nivell de vida a què està acostumat. Sent una gran passió per les dones que el porta repetidament a l'adulteri (fet que pel que sembla és molt usual al poble)
- L'Aleix de Segarra, un personatge que, tot i pertànyer a una bona família, viu la seva vida com a ell li sembla, no realitza activitats pròpies de la seva classe social, sinó que es dedica a pintar, (ja siguin retrats, com el del Sr. Jaume de Torres, o les parets d'un convent), o a tocar el piano.
- L'Arquimides Quintana. És un home que es caracteritza per haver viscut nombroses aventures, entre les qual trobem, per exemple, la batalla de Tetuan. Es un líder entre els treballadors, un home respectat a Mequinensa. En Nelson es el seu fill adoptiu.
- L'Honorat del Rom. Es l'apotecari del poble, tal i com ja ho havia estat el seu pare. Es de les poques persones amb estudis del poble.

A més de tots aquests, trobem també una sèrie de personatges molt més secundaris, com ara la Vídua de Salleres, el Pasqual Serafí, l'Atanasi Costa o la Carmela entre d'altres.

L'antagonista en aquest cas serien tots el factors que porten a la desaparició del poble.

La novel·la es un enfrontament constant entre dos sectors de la població, els amos i els treballadors, tenint els treballadors del riu i els miners un protagonisme superior. A més a més, Jesús Moncada fa una crítica de la classe alta del poble, durant tota l'obra pretén reflectir aquella imatge bruta d'alguns membres de les bones famílies, una imatge que pretenen ocultar per guardar les aparences.

La descripció dels personatges es totalment subjectiva, Moncada ens descriu el poble tal i com ell el recorda, la qual cosa no significa que sigui realment així

6- EL TEMPS

A partir del llibre, podem afirmar que el temps històric es situa en un període de temps comprès entre 1914 i 1971. A la novel·la es parla de canvis al poble, alguns com a conseqüència de factors exteriors a ell, com ara la Revolució Industrial o l'atemptat a Sarajevo.

Tot i que de vegades ho pugui semblar, Camí de sirga no es un novel·la històrica, tan sols es un recull de vivències dels habitants de l'antiga Mequinensa, a partir del qual es pretén reflectir com era la gent que l'habitava.

El temps narratiu no és el mateix en la trama que en l'argument. La trama dura un any mes o menys, mentre que l'argument té una duració de gairebé cent anys.

El ritme narratiu es bastant ràpid en general, ja que el fet de que la narració predomini a l'obra agilitza la lectura i com a conseqüència el fa ser més ràpid.

7-L'ESPAI

L'acció de tot el llibre es situa a la vila de *Mequinensa*, que es un territori de la franja de ponent. Mequinensa està travessada pels rius Segre i Ebre, i precisament aquests dos rius son un dels seus factors econòmics més importants, tant per la pesca, com pel comerç, etc. Altre factor de gran importància per a l'economia del poble, es la conca minera de lignit.

Realment, l'antiga Mequinensa va existir, no es per tant una invenció de l'escriptor, sino que es tractaba d'un

espai semirural que veritablement va quedar sumergit sota el pantà de Riba roja.

8-TÈCNICA I ESTIL

Camí de sirga està escrit usant la varietat dialectal pròpia de la zona d'on es l'autor: el valencià. També queda present el gran domini de la llengua de Jesús Moncada, durant tota l'obra podem observar l'ús d'un registre culte, de la mateixa manera que s'observa el coneixement de l'autor del món de la navegació, ja sigui perquè s'ha documentat per escriure el llibre o bé pel fet d'haver-se criat en un poble proper a un riu, la qual cosa justificaria l'amplia coneixença de mots relacionats amb el riu i la navegació. El títol en si ja es una clara referència a la navegació, la sirga, es la corda que es fa servir per arrossegar una embarcació estirant-la des de la riba.

Com en qualsevol novel·la, hi ha una combinació de les tres tècniques bàsiques, narració, descripció i diàleg, amb un predomini molt més gran de la narració sobre les altres dos.

NARRACIÓ– Es limita a narrar els fets de la història fictícia. Es caracteritza per una gran presència de verbs. Tal i com ja he dit, es la tècnica més usada en aquesta novel·la.

DESCRIPCIÓ– Mitjançant aquesta tècnica se'ns intenta mostrar com son els espais, els objectes i els personatges.

La descripció és utilitzada molt poques vegades per l'autor. Les descripcions es preocupen de reflectir el pas del temps en les coses i les persones. Son descripcions minucioses i treballades, que aconsegueixen que el lector es faci una clara idea del que se li descriu.

DIÀLEG– Son les paraules que diuen els personatges, el registre utilitzat variarà en funció del personatge.

9-OPINIÓ PERSONAL

En primer lloc he de dir que Camí de sirga no em va agradar gaire en acabar la lectura. El vaig trobar un llibre molt enrevessat .Però ha sigut al l'hora de fer el treball, quan realment m'he plantejat el llibre i l'entès, o si més no això és el que jo crec.

He de reconèixer, que el fet d'haver de fer un treball després de la lectura de cada llibre, ajuda molt a la seva comprensió, ja que és quan realment penses en el que vol dir cada cosa, i et plantejes que és el que l'autor ha volgut donar a entendre amb la seva escriptura.

M'ha donat l'impressió de que l'autor volia congelar d'alguna manera la història de l'antiga Mequinensa per tal que romanguí en algún lloc i que la gent la recordi.

En acabar el llibre tens la sensació de conèixer Mequinensa, de conèixer aquella gent, d'haver viscut allà durant molt de temps, i jo crec que es aquí on radica un dels mèrits de l'obra, el fet de transmetre alguna cosa al lector. Sens dubte algun, Moncada va aconseguir amb aquesta obra fer un retrat d'una societat i una época determinades, a la vegada que amb un to de sátira fa un judici analític de tota una població.

Un dels episodis del llibre que més m'ha cridat l'atenció és que se centra en l'Atanasi Costa (més conegut com Atanasi Resurrecció), quan en vistes a que no li volen bescanviar el seu taüt, es veu obligat a portar-lo per tot el poble fins que arriba a casa. Es una escena ridícula, pero a la vegada macabra, tal i com ja he dit al treball. Però el que mes m'ha cridat l'atenció de tot és que la gent, lluny de trobar-li la gràcia, o tan sols compadir-lo pel ridicul que estava fent, se li apropava a donar-li el seu condol, i hi havia dones que fins i tot ploraven. Suposo que el que pretenia l'autor en narrar aquest fet, era demostrar la hipocresia que envolta qualsevol societat, Però si no s'havia mort ningú! Perquè donaven condols?, perquè ploraven?; això es un clar exemple

de com la gent, de vegades, reacciona tal i com creu que ho ha de fer i no com realment ho sent.

Tot i que la lectura se m'ha fet pesada en alguns moments, trobo que ha sigut interessant llegir Camí de sirga, ja que pel que he descobert sobre l'autor, es una novel·la molt important dins de la literatura catalana contemporània.

10-PETIT APUNT SOBRE L'AUTOR: Jesús Moncada

Jesús Moncada es un escriptor i pintor, nascut a Mequinensa,

Baix Cinca, l'any 1941.

Va estudiar magisteri a Saragossa i exercí alguns anys

l'ensenyament a la seva vila natal. Anà a Barcelona per tal de

dedicar-se a la literatura i a la pintura i va treballar en feines editorials.

Es va donar a conèixer amb narracions curtes, com *Històries de la mà esquerra*, premi Joan Santamaría 1971, i *El café de la granota* (1985). En elles recrea el passat de l'Antiga Mequinensa, recuperada de les aigües de la presa del poble.

Va publicar ***Camí de sirga*** l'any 1988, després de tres anys de feina i set redaccions diferents de la mateixa història, fins que va trobar la versió definitiva. Aquesta novel·la, considerada com una de les millors novel·les catalanes dels darrers anys, va aconseguir el premi Joan Cruixells del 1988, el de la Fundació d'Amics de les Arts i de les lletres de Sabadell, el premi nacional de la Crítica, el de la ciutat de Barcelona i el premi de la Crítica Serra d'or el 1989; a més a més va ser finalista el premi Nacional de Literatura de 1990. Camí de sirga ha estat traduïda a dotze idiomes.

La galeria de les estàtues (1991), es la segona novel·la de Jesús Moncada, recrea un cop més el paisatge i la gent de l'Ebre, en una història de la Guerra Civil i la postguerra, plena d'intriga.

A Estremida memoria, reconstrueix l'assassinat d'un recaptador d'impostos, també en els paratges de la Franja de Ponent, en una línia més propera a *Camí de sirga* que a *La galeria de les estàtues*.

L'autor es troba a gust en les novel·les amb molts personatges, i un ampli món per moure's: < suposo que em ve d'haver viscut en un lloc com Mequinensa i el problema col·lectiu tan gran que va viure el poble>. Moncada es considera perfeccionista i treballa molt l'estil de la seva obra. Aconsegueix un llenguatge ric i dens.